

« Σήμερα της σωτηρίας ημών το κεφάλαιον»! (Θεολογικό σχόλιο στην εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου)

[Ορθοδοξία / Θεολογία](#)

[Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος](#)

Η μεγάλη εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου είναι για την Εκκλησία μας κορυφαίος εορτολογικός σταθμός του ενιαυτού, διότι αποτελεί την απαρχή όλων των εορτών του εκκλησιαστικού έτους. Το ίδιο αποτελεί και απαρχή όλων των σωτηριωδών γεγονότων, τα οποία έγιναν για την απολύτρωση του ανθρωπίνου γένους. Την αγία αυτή ημέρα εορτάζουμε λαμπρώς την ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου του Θεού στην πάναγνη σάρκα της Αγίας Παρθένου, ώστε δι' Αυτού να πραγματοποιηθεί το προαιώνιο σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία του ανθρωπίνου γένους.

Τη μεγάλη αυτή ημέρα έχουμε την εκπλήρωση της πιο ελπιδοφόρας υποσχέσεως του Θεού στην ανθρωπότητα. Όταν οι πρωτόπλαστοι γενάρκες μας παράκουσαν

την θεία εντολή στην Εδέμ και προτίμησαν το δρόμο της αμαρτίας, της φθοράς και του θανάτου, ο απόλυτα αγαθός και φιλόανθρωπος Θεός έδωσε τη μεγάλη υπόσχεση, πως σε μελλοντικούς χρόνους θα έρθει στον κόσμο ο «Γιος της Γυναίκας» για να δώσει τέλος στο κράτος του διαβόλου και να λυτρώσει το ανθρώπινο γένος. «Και έχθραν θήσω ανά μέσον σου και ανά μέσον της γυναίκας και ανά μέσον του σπέρματος αυτής. Αυτός σου τηρήσει κεφαλήν, κεντρίσεις εσύ αυτού πτέρναν» (Γεν.3,17).

Ο άνθρωπος δημιουργήθηκε από το Θεό ως το τελειότερο και εκλεκτότερο δημιούργημα του Θεού, ως «εικόνα και καθ' ομοίωσις» αυτού (Γέν.1,26). Πλάστηκε να ζει αιώνια μέσα στη χάρη και τις ευλογίες του Θεού, ατέρμονο βίο άπαυτης ευδαιμονίας. Αυτή τη σημασία έχει η βιβλική διήγηση περί του κήπου της Εδέμ (Γεν.2ο κεφ.). Ο άνθρωπος έκαμε κακή χρήση της ελεύθερης βούλησής του και προτίμησε το κακό. Ο αρχέκακος διάβολος τον παρέσυρε στην πτώση και την καταστροφή. Αυτό του στέρησε τον παράδεισο, δηλαδή την παρουσία και τις ακένωτες ευλογίες του Θεού.

Μέγα χάσμα ανοίχτηκε ανάμεσά τους (Εφ.2,13). Η αγία Γραφή αναφέρει συμβολικά πως οι πρωτόπλαστοι διώχτηκαν από τον κήπο της Εδέμ και δύο αγγελικά όντα τάχθηκαν να φυλάγουν με πύρινες ρομφαίες την πύλη του, για να μην μπορούν να την παραβιάσουν αυτοί. Το ατέλειωτο δράμα του ανθρωπίνου γένους άρχισε!

Ο Αδάμ και η Εύα τότε κάθισαν απέναντι από τον κήπο της τρυφής και θρηνούσαν για το κακό που τους βρήκε. Αναλογίζονταν την πρότερη ευδαιμονία τους, την σύγκριναν με την τωρινή δυστυχία τους, προέβλεπαν το μέλλον ζοφερό και γι'

αυτό έκλαιγαν γοερά. Τα καυτά τους δάκρυα πότιζαν την άνυδρη γη και οι σπαραχτικές κραυγές τους έσπαζαν την ηρεμία της ερήμου.

Όμως δυστυχώς ο θρήνος των πρωτοπλάστων δεν ήταν αποτέλεσμα μεταμέλειας για την ανυπακοή και την ανταρσία τους κατά του Θεού. Δεν ήταν πράξη μετάνοιας και αίτημα συγνώμης προς το Θεό, αλλά ωφελιμιστικός σπαραγμός. Δε θρηνούσαν για τη χαμένη αθωότητα και αγιότητα, αλλά για τη χαμένη υλική ευμάρεια του παραδείσου. Ούτε ένας λόγος μετάνοιας δεν ακούστηκε από τα χείλη τους! Οι Πατέρες της Εκκλησίας μας λένε πως αν εκείνη την τραγική στιγμή οι προπάτορές μας μετανουούσαν ειλικρινά και ζητούσαν ταπεινά συγνώμη από τον απόλυτα φιλόανθρωπο Θεό, θα είχαν αποκατασταθεί στην πρότερη της πτώσεως κατάστασή τους. Έσχατη και εχθίστη κατάληξη για εκείνους και ολόκληρο το ανθρώπινο γένος ήταν ο θάνατος, ως «έσχατος εχθρός» (Α΄ Κορ.15,26). Ο σκοτεινός Άδης, το βασίλειο του διαβόλου, ήταν το αιώνιο δεσμοκτήριο όλων των ανθρώπων, όλων των εποχών. Ο «αντίδικος» είχε σε κάθε ανθρώπινο πρόσωπο την απόλυτη κυριαρχία. Κανένας δε θα μπορούσε να τον σώσει, παρά μονάχα ο Θεός, ο Δημιουργός του!

Τη σωτηρία του ανέλαβε, σύμφωνα με το θείο σχέδιο, ο Υιός και Λόγος του Θεού του Οποίου η ενανθρώπιση του Θεού σύμφωνα με τον ιερό ευαγγελιστή Λουκά, δια της επενέργειας του Αγίου Πνεύματος (Λουκ.1,35), σαρκώθηκε άνευ σποράς ανδρός στην αγία γαστέρα της Παρθένου Μαρίας (Ματθ.1,20). Ο απόλυτα άγιος Θεός, παρακινούμενος από άμετρη αγάπη για τον άνθρωπο, δέχθηκε να ταπεινωθεί τόσο πολύ ώστε να υποστεί την ανθρώπινη κυοφορία και γέννα.

Η ανθρώπινη φύση, όμως, είχε τραυματισθεί και εξαχρειωθεί από την πτώση και την αμαρτία. Ο κάθε άνθρωπος μετά την πτώση είναι φορέας του λεγομένου προπατορικού αμαρτήματος, το οποίο νοείται στην ορθόδοξη θεολογία μας ως βαρύτατο πνευματικό, ηθικό και σωματικό τραυματικό έλκος, και όχι ως προσωπικό αμάρτημα, το οποίο εξαλείφεται κατά την ώρα του αγίου Βαπτίσματος. Η Παναγία μας έφερε και αυτή το προπατορικό αμάρτημα, ως μέτοχος της ανθρωπίνης φύσεως. Ο άγιος Επιφάνειος τόνισε πως «ου ετέρως γεγεννημένη (η Αγία Παρθένος) παρά την των ανθρώπων φύσιν, αλλά καθώς πάντες εκ σπέρματος ανδρός και μήτρας γυναικός» (PG42,748) και ο μέγας Αθανάσιος επισημαίνει: «Αδελφή γαρ ημών η Μαρία, επεί και πάντες εκ του Αδάμ εσμέν» (PG26,1061B). Όμως, όπως λένε οι άγιοι Πατέρες, με την επέλευση του Αγίου Πνεύματος, την ώρα του Ευαγγελισμού, η αγία Κόρη καθαρίστηκε από τον ψυχοσωματικό αυτό ρύπο και κατόπιν σκλήνωσε σε Αυτή ο Άγιος Θεός Λόγος. Από τότε η Παναγία μας είναι η κεχαριτωμένη στους αιώνες. Ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός χαρακτηρίζει την Παναγία ως «ιερωτάτη περιστέρα, ακεραία και άκακον ψυχήν και τω Θεώ

καθιερωμένην Πνεύματι» (Δαμ.Γ',2), «θυγάτριον ιερώτατον, το λαθόντα πεπυρωμένα βέλη του πονηρού» (Α'7). Την Παναγία Παρθένο το Άγιο Πνεύμα «καθαίρον αυτήν και δύναμιν δεκτικήν της του Λόγου Θεότητας παρέχον, άμα δε και γεννητικήν» (Γ'14).

Επισημαίνουμε την ορθόδοξη πίστη μας στην άκρα και αιώνια αγνότητα, καθαρότητα και αγιότητα της Αγίας Παρθένου, την οποία αρνούνται πολλοί κακόδοξοι και υβριστές Της. Η Παναγία μας υπήρξε αγνή παρθένος, με την ειδική και γενική σημασία του όρου, σε ολόκληρη τη ζωή Της, γι' αυτό την αποκαλούμε Αειπάρθενο. Γι' αυτό στο θεσπέσιο αυτό ποίημα υμνείται συνεχώς ως «Νύμφη ανύμφευτη».

Η σύλληψη του Κυρίου δεν έγινε με φυσικό τρόπο, όπως γεννιούνται όλοι οι άνθρωποι, αλλά «ευρέθη εν γαστρί έχουσα εκ Πνεύματος Αγίου» (Ματθ.1,19). Ο προαιώνιος Υιός και Λόγος του Θεού σκήνωσε στο τίμιο και αγνό σώμα της Θεοτόκου χωρίς τη μεσολάβηση ανδρός, με την επενέργεια του Παναγίου Πνεύματος (Λουκ.1,35). Αυτό είναι ένα από τα βασικότερα δόγματα της χριστιανικής μας πίστεως, το οποίο αποτυπώθηκε και στο Σύμβολο της Πίστεως για ομολογία των πιστών.

Αν, σύμφωνα με του Πατέρες της Εκκλησίας μας, η σύλληψη του Κυρίου μας γινόταν δια σπέρματος ανδρός, ο Χριστός θα έπαιρνε την τραυματισμένη από την αμαρτία ανθρώπινη φύση και θα ήταν εξάπαντος φορέας του προπατορικού αμαρτήματος. Αυτό θα είχε ως συνέπεια την αδυναμία Του να γίνει σωτήρας του κόσμου, διότι και ο ίδιος θα είχε ανάγκη σωτηρίας. Αντίθετα με την υπερφυσική σύλληψη του Χριστού έχουμε την ώρα της συλλήψεως πραγματική αναδημιουργία της ανθρωπίνης φύσεως. Ο Ιησούς Χριστός είναι ο νέος Αδάμ και στο θεανδρικό Του πρόσωπο έχουμε την δημιουργία νέου τύπου ανθρώπου αληθινού και αγίου, ασύγκριτα ανώτερου του πρώτου χοϊκού και πτωτικού Αδάμ. Ο πρώτος Αδάμ αντιπροσωπεύει τον παλαιό άνθρωπο της πτώσεως και της φθοράς και ο νέος Αδάμ, ο Χριστός, αντιπροσωπεύει τον νέο άνθρωπο του θεοειδούς και θεοφόρου, που είναι προορισμένος να θεωθεί εν Χριστώ (Α'Κορ.15,46-48).

Αυτά όμως αποτελούν ύψιστες αλήθειες και για να τις κατανοήσει κάποιος θα πρέπει να ανοίξει την καρδιά του να εισέλθει το Άγιο Πνεύμα ώστε να βιώσει αυτή την πραγματικότητα. Η προσπάθεια ορθολογικής κατανόησης είναι μάταια. Γράφει ο απόστολος Παύλος: «Επειδή γαρ εν τη σοφία του Θεού ουκ έγνω ο κόσμος δια της σοφίας τον Θεόν, ευδόκησεν ο Θεός δια της μωρίας του κηρύγματος σώσαι τους πιστεύοντας» (Α'Κορ.1,21).

Το ιερό κείμενο αναφέρει πως «εν δε τω μηνί τω έκτω απεστάλη ο άγγελος

Γαβριήλ υπό Θεού εις πόλιν της Γαλιλαίας, η όνομα Ναζαρέτ, προς παρθένον μεμνηστευμένην ανδρί, ω όνομα Ιωσήφ, εξ οίκου Δαυίδ, και το όνομα της παρθένου Μαριάμ, και εισελθών ο άγγελος προς αυτήν είπε´ χαίρε κεχαριτωμένη´ ο Κύριος ματά σου´ ευλογημένη συ εν γυναιξί. Η δε ιδούσα διεταράχθη επί τω λόγω αυτού, και διελογίζετο ποταπός είη ο ασπασμός ούτος. Και είπεν ο άγγελος αυτή´ Μαριάμ´ εύρες γαρ χάριν παρά τω Θεώ. Και ιδού συλλήψη εν γαστρί και τέξη υιόν, και καλέσεις το όνομα αυτού Ιησούν. Ούτος έσται μέγας και υιός υψίστου κληθήσεται, και δώσει αυτώ Κύριος ο Θεός τον θρόνον Δαυίδ του πατρός αυτού, και βασιλεύσει επί τον οίκον Ιακώβ εις τους αιώνας, και της βασιλείας αυτού ουκ έσται τέλος» (Λουκ.1,26-33). Η ευλογημένη Κόρη απόρησε και ρώτησε τον ουράνιο αγγελιοφόρο: «πώς έσται μοι τούτο, επεί άνδρα ου γινώσκω;» (Λουκ.1,34). Έχοντας υπόψη Της τους φυσικούς νόμους, θεώρησε παράδοξη και αφύσικη την κήσή Της. Η γέννηση των ανθρώπων και όλων των ζωντανών πλασμάτων είναι προϊόν ετερόφυλων μείξεων. Ο άρχων των αγγελικών δυνάμεων Γαβριήλ, διαβλέποντας την δικαιολογημένη απορία Της, της είπε: «Πνεύμα Άγιον επελεύσεται επί σε και δύναμις υψίστου επισκιάσει σοι´ διό και το γεννώμενον άγιον κληθήσεται υιός Θεού» (Λουκ.1,35). Και συνέχισε ο μέγας αρχάγγελος: «ουκ αδυνατήσεται παρά τω Θεώ παν ρήμα» (Λουκ.1,37).

Η απορία της Παρθένου Μαρίας την ώρα του Ευαγγελισμού (Λουκ.1,30) δεν είναι αποτέλεσμα απιστίας, το αντίθετο μάλιστα. Η άνευ σποράς σύλληψη και κυοφορία είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο γεγονός στην ανθρώπινη ιστορία. Είναι ανατροπή των νόμων της φύσεως, είναι το θαύμα των θαυμάτων. Γι´ αυτό η Θεοτόκος, ως άνθρωπος και Αυτή, εξέφρασε τη δικαιολογημένη απορία Της προς τον αρχάγγελο Γαβριήλ. Αν η απορία Της ήταν απιστία θα θεωρούσε το γεγονός ως μια ψευδαίσθηση, μια ψεύτικη οπτασία και δεν θα έδινε τη μεγάλη συγκατάθεση: «Ιδού η δούλη Κυρίου´ γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου» (Λουκ.1,38). Ο αποφασιστικός αυτός λόγος της Θεοτόκου αποτελεί την απαρχή της υλοποιήσεως του θείου σχεδίου για τη σωτηρία του κόσμου. Υποθετικά, αν η Παρθένος Μαρία αρνιόταν να γίνει μητέρα του Θεού, θα αναστέλλονταν και το έργο της σωτηρίας. Όμως Εκείνη πλημμυρισμένη από ακράδαντη πίστη, γεμάτη ταπείνωση και υπακοή στη θεία εντολή, θέλησε να γίνει η αιτία της σωτηρίας του κόσμου, να γεφυρώσει τη γη με τον ουρανό και να επανενώσει τον άνθρωπο με τον Ποιητή Του.

Η καλή αγγελία της έλευσης του Μεσσία δεν Της προκάλεσε ιδιαίτερη έκπληξη, διότι η αγνή Παρθένος της Ναζαρέτ ανήκε στην μικρή μερίδα των ευσεβών Ιουδαίων, οι οποίοι μελετούσαν τις προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης και περίμεναν εναγωνίως την έλευση του Λυτρωτή. Η Θεοτόκος είχε γαλουχηθεί από τους ευσεβείς γονείς Της και το ευσεβές ιερατείο του Ναού, όσο καιρό βρισκόταν εκεί, για την αναμονή του Σωτήρα. Απλά η αναγγελία του ερχομού Του πλήρωσε

την αγνή ψυχή Της με ανείπωτη χαρά και ουράνια αγαλλίαση.

Η ταπεινή Παρθένος, βαπτισμένη και λουσμένη από τη χάρη του Παναγίου Πνεύματος, δέχτηκε την ρήση του Γαβριήλ (Λουκ.1,38). Αυτή η σωτηρία συγκατάθεση αποτελεί την αρχή της σωτηρίας του κόσμου. Σε υποθετική ερώτηση, αν η Θεοτόκος δε συναινούσε και δεν αποδέχονταν να γίνει η Μητέρα του Σωτήρα μας, η σάρκωση του Λόγου θα ήταν αδύνατη και η σωτηρία απραγματοποίητη. Το ιερότατο στόμα της Θεομήτορος εκείνη τη στιγμή αντιπροσώπευε ολόκληρο το ανθρώπινο γένος και την αγωνία του να σωθεί από τα δεσμά της αμαρτίας και του διαβόλου. Κατά συνέπεια η Θεοτόκος, μετά τον Τριαδικό Θεό, είναι το πρωταγωνιστούν πρόσωπο στο έργο της απολυτρώσεως του ανθρωπίνου γένους. Οι Πατέρες της Εκκλησίας μας λένε πως αν ο Θεός προσέφερε ως υπέρτατο δώρο στην ανθρωπότητα τον Υιό Του για τη σωτηρία της, η ανθρωπότητα έδωσε ως δώρο την Παρθένο Μαρία, που σημαίνει ότι η γεμάτη ταπείνωση συγκατάθεσή της να γίνει συνεργός στο έργο της απολυτρώσεως είναι μέρος της υπέρτατης δωρεάς του Θεού για τον πεσόντα άνθρωπο! Βεβαίως η συγκατάθεσή της αυτή δεν ήταν χωρίς συνέπειες. Στην υπόλοιπη ζωή της δε ζούσε πια για τον εαυτό της, αλλά για να υπηρετεί το σχέδιο της σωτηρίας. Και επίσης, σύμφωνα με την προφητεία του θεοδόχου Συμεώνος, γεύτηκε τη ρομφαία να ξεσκίζει τα σπλάχνα της, βιώνοντας ως μητέρα, το σταυρικό θάνατο του υιού της, ήτοι: «αυτής την ψυχήν διελεύσεται ρομφαία» (Λουκ.2,35)!

Ως ορθόδοξοι πιστοί στεκόμαστε με δέος μπροστά στο ιερότατο πρόσωπο της Θεομήτορος, διότι η σωτηρία μας εξαρτάται (και) από τη δική της υπέρτατη συμβολή στο έργο της θείας οικονομίας. Στα πάναγνα σπλάχνα της αναδημιουργήθηκε η ανθρώπινη φύση μας στο θείο πρόσωπο του Λυτρωτή μας Χριστού. Γι' αυτό τη μεγάλη ημέρα του Ευαγγελισμού εορτάζουμε λαμπρά τη θεία ενανθρώπιση, δοξάζοντας τον Τριαδικό Θεό και μεγαλύνοντας την Αειπάρθενο.

PERMANENTLY_REMOVED